

รูปแบบการพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เลย เขต 1

The Development Model of Internal Quality Assurance System in Schools under the Loei Primary Educational Service Office Area 1

รอง ปัญสังกา¹ และ วีระเดช มณีนพ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน 3) สร้างรูปแบบระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 4) ประเมินรูปแบบระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ด้านความครอบคลุม ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ด้วยแบบแผนเชิงอธิบาย (Explanatory design) แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากรอบระบบประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 360 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และจัดประชุมอภิปรายหาฉันทมติจากพหุคุณลักษณะ (Multi- Attribute Consensus Reaching : MACR) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพ การดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่ต้องการพัฒนา ประกอบด้วย 2) ปัจจัยที่มีผลต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ประกอบด้วย ปัจจัยระดับโรงเรียน และปัจจัยระดับบุคคล 3) รูปแบบการพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการ และ (4) ตัวชี้วัดความสำเร็จ กระบวนการพัฒนา มี 7 ขั้นตอน (1) การมีส่วนร่วม (Participation) (2) ชวนปฏิบัติ (Action) (3) ตูผล (Reflection) (4) สะท้อนกลับ (Window) (5) ยอมรับ พุดคุย (Intervention) (6) ฝึกฝนเพิ่มเติม (Teaching) และ (7) ประเมินพัฒนา (Evaluation) 4) รูปแบบระบบประกันคุณภาพการศึกษา ด้านความเหมาะสม ด้านความครอบคลุม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และผ่านเกณฑ์การประเมิน

คำสำคัญ : รูปแบบ / ระบบประกันคุณภาพการศึกษา

¹ ผู้วิจัยหลัก อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

² ผู้วิจัยหลัก รองผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองเลย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

Abstract

The purpose of this research were to 1) study to Internal Quality Assurance System in School under the Loei Primary Educational Service Office Area 1 2) study factors affecting the Internal Quality Assurance System in 3) construct a model Internal Quality Assurance System in Schools 4) evaluating a model Internal Quality Assurance System in Schools . The research methodology has been a mixed method research sequential explanatory design. The research was divided into three steps; (I) study to Internal Quality Assurance System in Schools using synthesis document and in-depth interview from five selected expert (purposive sampling). (II) to study factors affecting using multi - stage sampling. (III) construct a model study to Internal Quality Assurance System in Schools were draft using synthesis documents and in -depth interview from five selected expert, and were developed using Multi-Attribute consensus reaching with a sample consisting of 11 selected experts. The instrument used in the study were semi-structured interviews and evaluated a model. Data was analyzed using basic statistics such as frequency and percentage which were then summarized.

The research found that;

1) The problem in operating quality assurance in school were at low level. 2) The School level and the teacher level affecting Internal Quality Assurance System in School.3) the Development Model of Internal Quality Assurance System in Schools under the Loei Primary Educational Service Office Area 1 include; 1) Principles 2) Objective 3) Method and 4) Indicators success. And the process developing toward innovative school under the office of the basic education mission include; (1) Participation (2) Action (3) Refection (4) Window (5) Intervention (6) Teaching and (7) Evaluation 4) The Development Model of Internal Quality Assurance System in Schools under the Loei Primary Educational Service Office Area 1 showed that propriety, feasibility, accuracy and utility was overall at the highest level.

Keywords: *The Development Model / Internal Quality Assurance System in Schools /Loei Primary Educational Service Office Area 1*

1. บทนำ

ผลจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ในยุคการศึกษา 4.0 ทำให้เกิดการสื่อสารไร้ขอบเขต ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะสถานศึกษาจะต้องมีการปรับรูปแบบการจัดการศึกษาครั้งใหญ่ ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลเทคโนโลยี และสถานศึกษาเองจะต้องพัฒนา ศักยภาพของตนเองให้มีมาตรฐานให้ได้รับการยอมรับ ความเชื่อมั่นกับสังคม การประกันคุณภาพการศึกษาจึง เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร นักเรียนที่จบ การศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่สถานศึกษา ต้องคำนึงถึง

ตลอดเวลา ผู้เรียนจะต้องได้รับผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดย อ้อม นอกจากนี้ในการจัดการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่ คาดหวังกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาใน ปัจจุบันและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (ปิยานันต์ บุญธิมา, 2561)

จากการติดตามการดำเนินการและสถานการณ์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและการ ประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. ของการศึกษาระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2542 จนถึง พ.ศ. 2562 ของ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศซึ่งได้ระบุไว้ใน รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “แผนปฏิรูปเร่งด่วน ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายนอก” การประเมินคุณภาพภายนอกได้ดำเนินการมาแล้ว 3 รอบ แต่กลับพบว่าการประเมิน ดังกล่าว ทั้งในส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนด ไว้คือ ไม่ สอดรับและส่งเสริมสอดคล้องกับความมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษา ตลอดจนบริบทในการจัด การศึกษาที่มีความแตกต่างกัน และที่ยิ่งไปกว่านั้นผลของการประเมินยังไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานของสถานศึกษาเหล่านั้น ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ หลักของเรื่องนี้แต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการประกัน คุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ที่ ทำให้สถานศึกษาทุกระดับประสบ ปัญหาในการดำเนินงาน และไม่ส่งผลที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ผลการประเมินภายนอกเป็นตัวชี้วัดว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมีปัญหาด้านคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สามารถ สีนา (2553), วิฑูรย์ หนูขาว (2552) พบว่า องค์ประกอบของ ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ด้านการพัฒนา มาตรฐานการศึกษา มีปัญหา มากที่สุด รองลงมาคือ ด้าน การประเมินคุณภาพการศึกษา การจัดระบบบริหารและ สารสนเทศ ด้านการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการ ศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้าน การผดุงระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา ตามลำดับ จากการศึกษาสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับ ปัญหาการดำเนินงานระบบ ประกันคุณภาพการศึกษายังพบว่า ปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาพบว่า บุคลากรทางการศึกษาขาดความมุ่งมั่น และความทุ่มเทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่าง เป็นระบบและ ต่อเนื่อง โรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอ ทำให้ต้องทำหน้าที่หลายอย่าง การกำหนดมาตรฐาน ด้านอัตลักษณ์ของ สถานศึกษายังไม่ชัดเจนขาด งบประมาณสนับสนุนด้านการบริหารโดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูมีภาระ หน้าที่นอกเหนือจากการสอนมากเกินไป จนไม่สามารถ จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูมีการ โยกย้าย และเปลี่ยนแปลงทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง บุคลากรบางส่วนยังขาดจิตสำนึกร่วมกันในการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในและขาด ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพ ระบบการกำกับ ติดตาม ประเมิน ยังไม่ส่งผลในการพัฒนาคุณภาพ นโยบายการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้การดำเนินงานขาดความ ต่อเนื่อง (อำนาจ วิทยานุกิต, 2557)

จากการศึกษาผลการวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัด ยังได้ผล ไม่สมบูรณ์เต็มตามที่ตามเจตนารมณ์ ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้ประสบการณ์และแนวทางในการ พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพกว่าเดิม และเข้าถึงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความ สนใจที่จะศึกษา รูปแบบการพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษา เลย เขต 1สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เลย เขต 1

3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยระดับโรงเรียน และปัจจัยระดับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน

3.3 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน

3.4 เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เลย เขต 1 ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

3. สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

3.1 ปัจจัยระดับโรงเรียน และปัจจัยระดับบุคคลมีอิทธิพลต่อรูปแบบการพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

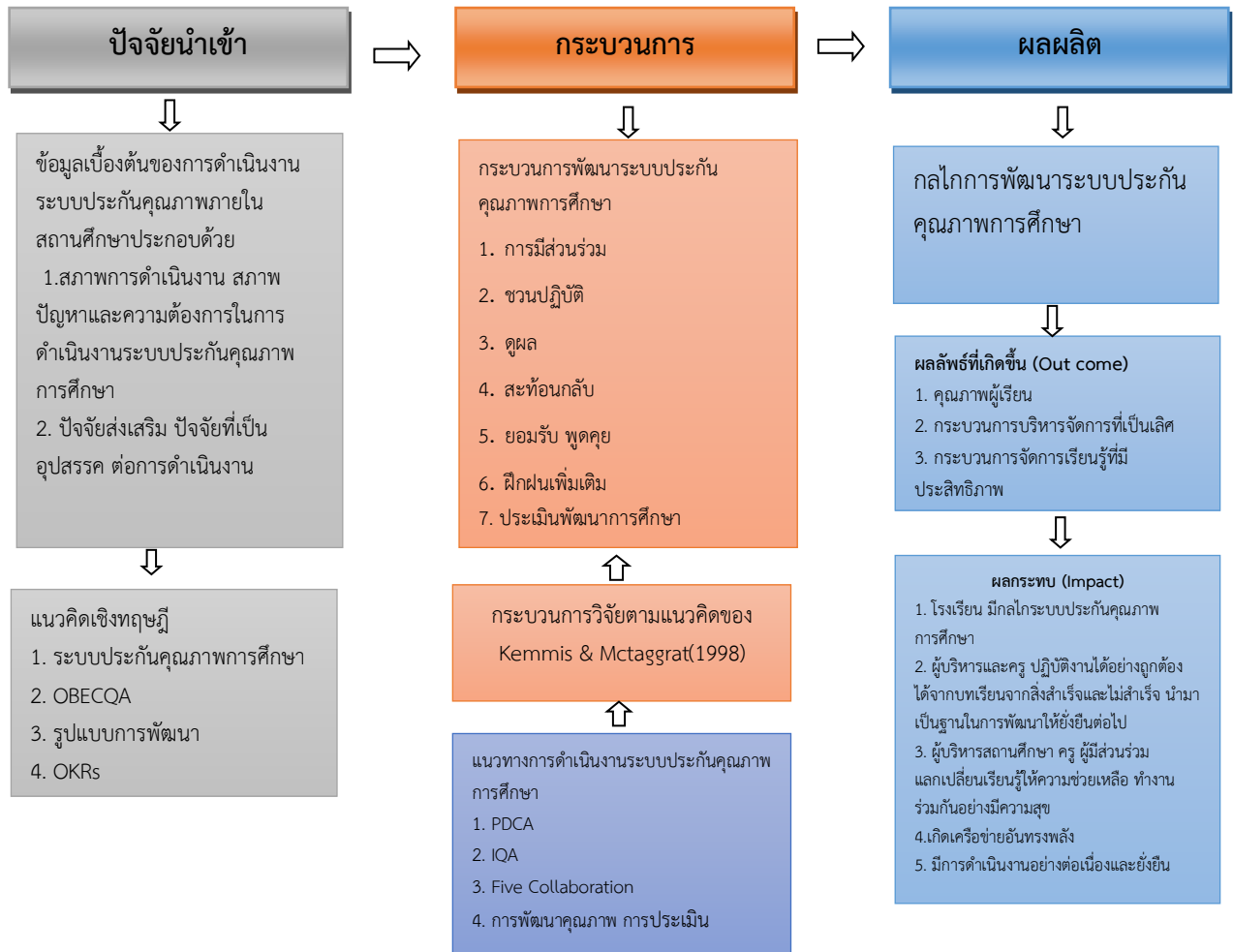
3.2 รูปแบบการพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เลย เขต 1พื้นฐาน มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ และผ่านเกณฑ์การประเมิน

4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ ศึกษาฐานแนวคิด และ ศึกษาหลักการ แนวคิด การบริหารการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาแบบองค์รวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวคิดทฤษฎีการบริหารของ Fayol แนวคิด สมรรถนะบุคคลของ McClelland Boyatzis (1982a) Harman (1996) Craft.A (1991), Seto M ., Peter J (2007) Lave and March, (1993), Keeves,(2008) และ Joyce and Calhoun (2010) วัฒนชัย ศิริญาณ (2560) Quinn (1991) Higgins (1995) Adair (1996) Denton(1999) Christiansen (2000) Ka-ho Mok(2002) Sherwood (2001) Dundon (2002) Kuczmariski (2003) Harvard Business School (2003) Hawk (2004) และการบริการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ OBECQA และ IQA มาใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

5. วิธีดำเนินการวิจัย - ขนาด 15 ตัวหนา/ขีดซ้าย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่รับผิดชอบระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 154 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 175 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีผลงานเป็นที่ปรากฏและได้รับการยอมรับได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 12 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาประกันคุณภาพการศึกษาคณะกรรมการยก ร่าง ประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้ช่วยผู้วิจัย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน และครู

ผู้รับผิดชอบระบบประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ จำนวน 7 คน และตรวจสอบร่างรูปแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ตรวจสอบ ความเป็นประโยชน์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบต้องการ พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 **ขั้นตอน ที่ 3** การทดลองใช้และประเมินรูปแบบการพัฒนาต้องการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 1 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 105 คน ตรวจสอบ ความเป็นประโยชน์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบต้องการ พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

6. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการต้องการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีดังนี้

1.1 สภาพ การดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย รายการที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ด้าน การมีส่วนร่วม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ นิเทศติดตาม และการให้ความช่วยเหลือ ฝึกอบรม ตามลำดับ

1.2 ความต้องการต้องการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวม พบว่า มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และด้านที่ต้องการ พัฒนามากที่สุดคือ การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา รองลงมาคือ นิเทศติดตาม และการให้การสนับสนุน สอนงาน

1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาประกอบไปด้วยปัจจัยระดับ โรงเรียน และปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

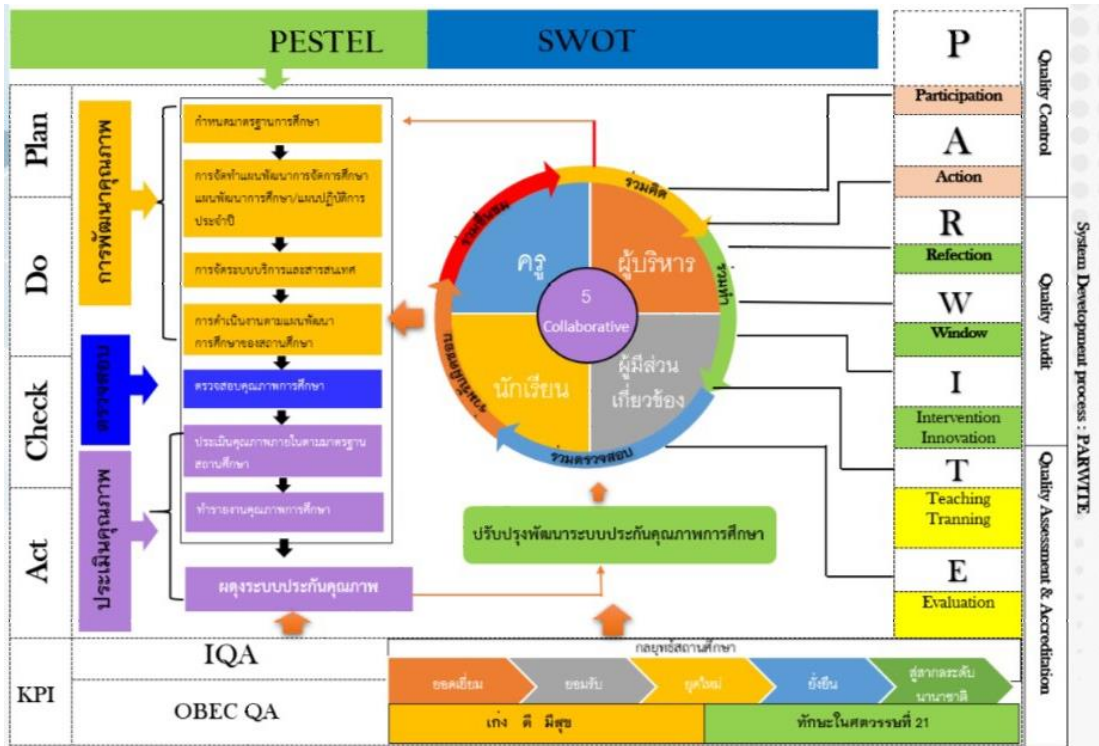
2. ผลการสร้างและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ประกอบด้วย PARWITE ประกอบด้วย 1) Participation 2) Action 3) Refection 4) Window 5) Intervention 6) Teaching และ 7) Evaluation

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบและคู่มือรูปแบบ พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ โดยมีข้อเสนอแนะผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์

4. ผลการใช้ พบว่า

4.1 ด้านความรู้ พบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน มีความรู้หลังการพัฒนา สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการใช้ พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก รายการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีความพึงพอใจสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ เนื้อหาการปฏิบัติงานมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย การเรียบเรียงองค์ประกอบของคู่มือครบถ้วนและครอบคลุม และ รูปแบบเนื้อหาในการนำเสนอของคู่มือมีความเหมาะสม ตามลำดับ

ภาพประกอบ รูปแบบการพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เลย เขต 1

7. สรุปและอภิปรายผล

1. สภาพ การดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย สภาพ การดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ นิเทศติดตาม และการให้ความช่วยเหลือฝึกอบรม ตามลำดับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาประกอบไปด้วยปัจจัยระดับ โรงเรียนและปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ได้ดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยตลอดและได้พบว่าหากสามารถพัฒนาขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำงานได้ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็จะส่งผลให้คุณภาพการศึกษาในทุกมาตรฐานบรรลุตามเป้าหมายตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ วิฑูรย์ หนูขาว (2552) พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ทั้งโดยภาพรวมและราย ด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรมี ความรู้ ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพ และสามารถ นำมาปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นับแต่เริ่มปฏิรูปการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมิน คุณภาพภายนอกได้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านการเตรียม ความพร้อมด้านบุคลากร อาทิ การสร้างความตระหนัก ให้เห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพการศึกษา (สามารถ สีนว. 2553) และครูผู้สอน ต้องมี

ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พร้อมกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามอย่างต่อเนื่อง (Sakura Fubuki. 2007)

2. ผลการสร้างและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ประกอบด้วย PARWITE ประกอบด้วย 1) Participation 2) Action 3) Refection 4) Window 5) Intervention 6) Teaching และ 7) Evaluation โดยมีการสะท้อนผลกลับทั้งกระบวนการ มีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้อง และเป็นประโยชน์ โดยมีข้อเสนอแนะผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจแก่กลุ่มผู้ทดลองใช้คู่มือถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ รวมทั้งมีการชี้แจงขั้นตอนการใช้คู่มือ และมีการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ในระหว่างทดลองใช้คู่มือเป็นระยะและสม่ำเสมอ นอกจากนี้การจัดทำคู่มือดังกล่าวมาจากฐานการสำรวจสภาพปฏิบัติงาน และความต้องการพัฒนาด้านการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 รวมทั้งคู่มือดังกล่าวยังได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ จึงทำให้ได้คู่มือที่ตรงกับสภาพการปฏิบัติงานจริง และความต้องการพัฒนาของกลุ่มผู้ทดลองใช้คู่มือ ซึ่งสอดคล้องกับ นริศ เชื้ออ่ำ (2558) ได้ศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาอำนาจเจริญ ในภาพรวมมีความเหมาะสม เป็นไปได้และการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธุ์ (2542) ที่กล่าวถึงคู่มือที่ดีว่า ควรมีเนื้อหาสาระตรงกับเรื่องที่ศึกษาการนำเสนอเนื้อหาควรพิจารณาให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้ที่จะศึกษา

3. ผลการใช้รูปแบบระบบประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ด้านความรู้ พบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนแต่ละขนาด มีความรู้หลังการพัฒนาสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้ คู่มือการใช้รูปแบบระบบประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก รายงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความพึงพอใจสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ เนื้อหาการปฏิบัติงานมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย การเรียบเรียง องค์ประกอบของคู่มือครบถ้วนและครอบคลุม และรูปแบบเนื้อหาในการนำเสนอของคู่มือมีความเหมาะสม ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้นำกระบวนการตามคู่มือพัฒนารูปแบบ ระบบประกันคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่มีประสิทธิภาพไปใช้จริงตาม บริบทของสภาพการปฏิบัติงานและความต้องการของแต่ละสถานศึกษาและเชื่อมโยงกับสมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาการจัดการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่ ผู้วิจัย มีจุดมุ่งหมายในการจัดทำคู่มือเพื่อให้ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนที่ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการ ปฏิบัติงานด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้มีความชัดเจนและถูกต้องเพื่อให้เกิดมาตรฐานในการปฏิบัติงานโดย ผู้วิจัยได้ออกแบบและจัดทำคู่มือตามหลักการที่นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนะไว้ ซึ่งสอดคล้องกับปรีชา ช่าง ขวัญยืน และคณะ (2556) ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธุ์ (2542) และคณะกรรมการพัฒนาระบบ ราชการ (2551) ที่กล่าวถึงลักษณะของคู่มือที่ดีว่า คู่มือที่ดีนั้นจะต้องระบุความสำคัญและประโยชน์ของคู่มือที่ จะนำไปใช้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้คู่มือให้ชัดเจนว่าผู้วิจัยจะได้อะไรมีค่าชี้แจงให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบและเข้าใจขั้นตอนการใช้คู่มือ จัดรูปแบบที่น่าสนใจ เนื้อหาสาระที่ปรากฏในคู่มือควรจัดให้เหมาะสม กับพื้นฐาน ความรู้ของผู้ที่จะศึกษาใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีตัวอย่างเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจมีภาพประกอบ เนื้อหา และมีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยเสมอ

8. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

8.1 ประโยชน์ด้านวิชาการ

ได้อาศัยความรู้ที่เป็นรูปแบบของระบบประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้กลไกการแก้ปัญหาการบริหาร เป็นการสร้างรูปแบบการบริหารที่เน้นคุณค่าของครู เน้นการสร้างวัฒนธรรมการร่วมพลังร่วมมือกัน (Collaborative culture) อันเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ของแนวคิดทางการบริหารที่ปลุกกระแสของการทำงานเป็น ทีมให้มีประสิทธิภาพ เกิดความเหนียวแน่น (Cohesiveness) ซึ่งจะทำให้โรงเรียนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมี คุณภาพและสร้างนวัตกรรมคุณภาพได้เต็มสมบูรณ์ด้วยการพึ่งพาตนเอง

7.2 ประโยชน์ด้านนโยบาย

ผลการวิจัยเป็นการเสนอทางเลือกที่เป็นทางออกของการพัฒนาโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่สามารถได้รับการยอมรับในระดับสากล เป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่ และระดับโรงเรียน นำไปกำหนดนโยบายทั้งในระดับการปฏิบัติและระดับนโยบายระดับชาติ ซึ่งจะเป็ทางเลือกของการบริหารเพื่อ แก้ปัญหาโรงเรียนได้

7.3 ประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

ชุมชนมีโรงเรียนที่มีคุณภาพให้บุตรหลานได้เรียนใกล้บ้าน เป็นการสร้างความสุขให้กับครอบครัว รวมถึง เมื่อโรงเรียนยังอยู่ในชุมชน ทำให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการศึกษามากยิ่งขึ้น เกิดความรัก และห่วงแหนโรงเรียนของตนมากยิ่งขึ้น ชุมชนได้ใช้องค์ความรู้ของท้องถิ่น ระดมทรัพยากรในท้องถิ่น ประชาญ์ ชาวบ้าน แบบแผนพฤติกรรม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยมของท้องถิ่นฯฯ ให้เป็นประโยชน์ต่อการ จัดการศึกษาและปรารถนาจะร่วมพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

9. ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยโรงเรียนและปัจจัยระดับบุคคล ว่ามีความสัมพันธ์ที่ส่งผล ต่อกันอย่างไร และปฏิสัมพันธ์นั้นส่งผลต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาอย่างไร
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อย่างยั่งยืน

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553. (2553, 2 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 127 ตอนที่ 23 ก. หน้า 23-24.
- [2] ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธุ์. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาและการจัดทำ คู่มือ ปฏิบัติงานอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.).นครปฐม:คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์.
- [3] ทิภาวรรณ เลขวัฒน์. (2551). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย วิธีการเทียบเคียงสมรรถนะ. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [4] นางลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทาง สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [5] รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2550, 24 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 23.
- [6] วิฑูรย์ หนูขาว. (2552). ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. ปริญญาานิพนธ์ คบ. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัย, ราชภัฏราชชนครินทร์.

- [7] วรภัทร์ ภู่เจริญ. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- [8] ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2556). เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [9] ปิยานันต์ บุญธิมา.(2561). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนวัดห้วยม้า โกง ด้วยแนวคิดแบบโคเซ็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1. โครงการวิจัย สำนักงานพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- [10] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสำนักงานปฏิบัติการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- [11] สามารถ สีนา. (2553). การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ คบ. (การบริหาร การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- [12] อำนาจ วิชยานุวัต. (2557).การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ .วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วัโรฒ : ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เมษายน 2557 – กันยายน 2557
- [13] Hawk, J.B. (2004). **Baldrige Criteria for Performance Excellence in Illinois Public School :Understanding and Implementation.** [Online]. Available From :<http://www.lib.umi.com/dissertations>. [November 18, 2018]
- [14] Ka-ho, Mok. (2003). **Decentralization and Marketization of Education in Singapore : A Case Study of the School Excellence Model.** [Online]. Available From: <http://www.emeraldinsight.com>. [November 16, 2016]
- [15] Preskill, H. & Caracelli, V. (2003). **Current and Developing Concepts of Use : Evaluation Use TIGSurvey Result.** [Online]. Available From: <http://web1.epnet.com> [November 16 ,2016]
- [16] Sakura Fubuki. (2007). **School monitoring and quality assurance in the New Zealand school system.** Online. <http://www.springerlink.com/content/a161p2735ng83206/>